

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.006.01.2023

Pan
Marian Szklarz
Dyrektor
Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1
w Katowicach
ul. M. Rataja 14
40-837 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/076 – Pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Katowicach, ul. M. Rataja 14, 40-837 Katowice ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marian Szklarz, Dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Katowicach od dnia 1 września 2010 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez poradnię pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do zakończenia czynności kontrolnych) ² , z wykorzystaniem dokumentów sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Izabela Pilarek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/55/2023 z 10 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej także: „Poradnia”.

² Okres objęty kontrolą obejmuje lata szkolne 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Sposób zorganizowania pracy Poradni sprzyjał dostępności pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz zapewniał sprawną obsługę bieżących zadań. Godziny otwarcia Poradni dawały możliwość skorzystania z jej usług przez uczące się dzieci i pracujących rodziców. Poradnia corocznie diagnozowała sytuację środowisk szkolnych i przedszkolnych, analizowała występujące w tych placówkach problemy i na tej podstawie występowała z inicjatywą pomocy, działań profilaktycznych w stosunku do wszystkich placówek z terenu jej działania. Ewidencja osób oczekujących na przyjęcie w Poradni i osób, którym udzielono pomocy, zasadniczo była prowadzona w formie papierowej - system używany w Poradni umożliwiał wpisywanie dziecka do rejestru elektronicznego w momencie podjęcia wobec niego pierwszego badania diagnostycznego.

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem na pomoc oferowaną przez Poradnię, na co wskazuje wzrastająca liczba osób, którym udzielono pomocy (o 11,9%), wydanych opinii (o 23,5%) i orzeczeń (o 39,8%)⁵, przy zatrudnieniu specjalistów pozostającym w badanym okresie na tym samym poziomie (15 osób), koniecznym wydaje się zwiększenie zasobów kadrowych dla zapewnienia dalszej sprawnej realizacji zadań przez Poradnię. Dotyczy to zwłaszcza zwiększenia zatrudnienia logopedów (obecnie trzy osoby zatrudnione łącznie na 1,5 etatu), co potwierdza zwiększająca się liczba wydawanych orzeczeń o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka⁶ (z 6,9 do 9,9 orzeczeń/specjalistę)⁷ i wydłużający się czas oczekiwania na diagnozę lub terapię logopedyczną. Specjaliści posiadali odpowiednie kwalifikacje, a także doświadczenie pozwalające właściwie wypełniać powierzone zadania. Spośród 15 specjalistów 14 w badanym okresie podnosiło kwalifikacje zawodowe (jedna osoba nie podnosiła ze względu na zły stan zdrowia).

Udzielana pomoc psychologiczno-pedagogiczna dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom była kompleksowa i zgodna z zapotrzebowaniem.

Realizowane przez Poradnię zadania profilaktyczne oraz wspierające wychowawczą i edukacyjną funkcję placówki oświatowej stanowiły rzeczywiste wsparcie nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkolnych w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych. Podejmowane działania dotyczyły wszystkich szkół i placówek na terenie funkcjonowania Poradni. Poradnia współpracowała z innymi poradniami psychologiczno-pedagogicznymi z terenu Katowic i instytucjami w celu udzielenia kompleksowej pomocy.

Pomimo przygotowania do realizacji zadań polegających na organizowaniu i prowadzeniu wspomaganie szkół w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w okresie objętym kontrolą Poradnia nie wykonywała tych zadań, co było od niej niezależne, gdyż placówki oświatowe z rejonu jej działania nie były zainteresowane tego typu współpracą.

Wielkość i struktura wydatków ponoszonych w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą na działalność Poradni zaspokajała jej podstawowe potrzeby. W związku z planowaniem finansów na poziomie roku ubiegłego i wzrastającymi cenami, zakup nowych pomocy naukowych i opłacenie lekarza na potrzeby Zespołu Orzekającego łączyło się z koniecznością dokonywania przesunięć w planie finansowym.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Wzrosty dotyczą roku szkolnego 2021/2022 w odniesieniu do 2020/2021.

⁶ Dalej: „WWRD”.

⁷ W roku szkolnym 2021/2022 w odniesieniu do 2020/2021.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Poradni

1.1. Organem prowadzącym Poradnię było Miasto Katowice. Teren działania Poradni obejmował następujące osiedla i dzielnice Katowic: Osiedle Witosza, Załęże, Dąb, część Śródmieścia i Osiedle Tysiąclecia. Nadzór pedagogiczny nad Poradnią sprawował Śląski Kurator Oświaty w Katowicach. Poradnia nie posiadała filii.

(akta kontroli str. 44, 51-53, 108-121)

W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023, Poradnia funkcjonowała od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 18.00.

W każdym roku szkolnym, w okresie wakacyjnym, za zgodą Urzędu Miasta, specjaliści zatrudnieni w Poradni pracowali w zmienionym systemie godzinowym, tj. w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 8.00 do 13.00, a we wtorki i czwartki w godzinach od 8.00 do 17.00. Sekretariat Poradni był czynny codziennie do godz. 15.30. Poradnia działała w ciągu całego roku jako placówka, w której nie są przewidziane ferie szkolne. W latach szkolnych objętych kontrolą, organ prowadzący nie ustalał przerw w pracy Poradni w okresie ferii letnich, co dopuszczał Statut Poradni.

W roku szkolnym 2020/2021, Poradnia częściowo pracowała⁸ w reżimie sanitarnym z zachowaniem wymogów wynikających z zagrożenia epidemiologicznego – okresowo nie prowadzono zajęć grupowych, a między spotkaniami indywidualnymi wprowadzano przerwy na dezynfekcję pomieszczeń.

(akta kontroli str. 44, 108-121, 333-339)

W Poradni nie było stanowiska wicedyrektora. W przypadku nieobecności Dyrektora, jego obowiązki przejmował wyznaczony pisemnie przez organ prowadzący członek Rady Pedagogicznej.

Poradnia zatrudniała dwóch pracowników administracyjnych w łącznym wymiarze 1,5 etatu (starszy referent⁹ i samodzielny referent¹⁰) i trzech pracowników w obsłudze w łącznym wymiarze 1,75 etatu (dwie sprzątaczk¹¹ i jedna osoba wykonująca pracę dozorc¹², konserwatora i sezonowo ogrodnika¹²).

W opinii Dyrektora Poradni obsada pracowników zapewniała bieżącą obsługę zadań. Księgowość Poradni prowadziło Centrum Usług Wspólnych obsługujące katowickie placówki oświatowe.

(akta kontroli str. 44-45, 54, 108-121, 325-327)

Poradnia udzielała dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. W latach 2020-2022 w rejonie działania Poradni, według stanu na 30 września każdego roku, funkcjonowało od 63 do 66 jednostek oświatowych, w tym:

- przedszkola publiczne (po 19)
- przedszkola niepubliczne (po 13),
- świetlice środowiskowe i żłobek (po 3),
- publiczne szkoły podstawowe (po 10),

⁸ W ramach godzin pracy.

⁹ 0,5 etatu.

¹⁰ 1 etat.

¹¹ Każda z nich zatrudniona na 0,5 etatu.

¹² Łącznie 0,75 etatu.

- niepubliczne szkoły podstawowe (odpowiednio 4, 4, 5),
- licea ogólnokształcące (odpowiednio 7, 8, 9),
- technika (po 5),
- szkoły branżowe I stopnia (po 2).

W każdym z badanych lat szkolnych, liczba uczniów uczęszczających do tych szkół i placówek wynosiła 10.200¹³.

Zgodnie z postanowieniami Statutu, Poradnia mogła udzielać pomocy dzieciom i młodzieży, rodzicom i nauczycielom z przedszkoli, szkół i placówek niemających siedziby na terenie działania Poradni i niezamieszkałych na tym terenie (na podstawie porozumienia zawartego między organami prowadzącymi poradnie) w poszczególnych powiatach.

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki udzielania pomocy osobom spoza rejonu działania Poradni. Nie posiadał również wiedzy na temat ewentualnie zawartych porozumień między organami prowadzącymi poradnie z innych powiatów.

(dowód: akta kontroli str. 44, 108-121, 123-125, 328-330)

1.2. Poradnia posiadała opracowane koncepcje działania: perspektywiczną (misja¹⁴ i wizja¹⁵) oraz bieżącą (statut i plan pracy).

Statut Poradni określał m.in. jej cele i zadania, zasady opiniowania i orzekania oraz sposób organizacji. Plan pracy¹⁶ był sporządzany na okres roku szkolnego, zatwierdzany przez Dyrektora i przyjmowany do realizacji przez Radę Pedagogiczną - zawierał szczegółowy wykaz działań ukierunkowanych na pracę odrębnie na rzecz: ucznia, rodzica, nauczyciela, na trzech poziomach, tj. przedszkole, szkoła podstawowa i szkoła ponadpodstawowa. Plan pracy modyfikowano, uwzględniając potrzeby zgłaszane przez placówki. Przyjęte w planie zadania i termin ich realizacji konkretyzowano w opisanych poniżej porozumieniach zawieranych z placówkami. Przy planowaniu działań Poradnia współpracowała z innymi podmiotami udzielającymi pomocy dzieciom i młodzieży, w tym ze Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów” i Świetlicą św. Jacka przy Caritas Archidiecezji Katowickiej¹⁷. W planie pracy nie przewidziano oceny bieżącej i końcowej zrealizowanych zadań, jednakże na konferencjach Rady Pedagogicznej podsumowujących pracę Poradni za I półrocze, a także za dany rok szkolny, analizowano realizację planu pracy i określano poziom jego wykonania.

W ramach diagnozowania sytuacji środowisk szkolnych (przedszkolnych), w poszczególnych latach szkolnych objętych kontrolą pracownicy Poradni organizowali spotkania z pedagogami i psychologami z podległych placówek (na terenie Poradni lub na terenie tych jednostek), na których przedstawiali ofertę zajęć dla uczniów, nauczycieli i rodziców na rozpoczynający się rok szkolny. Następnie z poszczególnymi placówkami zawierano „Porozumienia w sprawie współpracy na

¹³ Liczba podawana do arkusza organizacji pracy Poradni.

¹⁴ Misją Poradni jest udzielanie wszechstronnej, profesjonalnej pomocy diagnostycznej, terapeutycznej i konsultacyjno-doradczej dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom w duchu poszanowania i życzliwości.

¹⁵ Wizja Poradni to głównie zbieranie informacji od placówek i podejmowanie z nimi kontaktów, wszechstronne wspieranie dzieci i młodzieży, monitorowanie i doskonalenie procesów diagnostycznych, terapeutycznych i edukacyjnych, doskonalenie przez pracowników metod i form pracy.

¹⁶ Plan pracy w roku szkolnym 2021/2022. W roku 2020/2021 była to: „Oferta Poradni w roku szkolnym 2020/2021. Podział zadań według kierunków polityki oświatowej państwa”, a w roku 2022/2023: „Działania Poradni – rok szkolny 2022/2023”.

¹⁷ Świetlica środowiskowa, zwana dalej „Świetlicą św. Jacka w Katowicach”.

rzecz wspomaganie przedszkola/szkoły w realizacji zadań statutowych¹⁸ na dany rok szkolny. „Porozumienia w sprawie współpracy” zawierały wskazanie przez placówki wybieranych tematów do realizacji (spośród zaoferowanych) lub własne propozycje wynikające z sytuacji w danej placówce. Zgodnie z wymienionymi „Porozumieniami w sprawie współpracy”, przedstawiciel przedszkola/szkoły kontaktował się z osobami opiekującymi się daną placówką i ustalał termin oraz warunki realizacji zajęć przez Poradnię (ilość godzin, grup).

Liczba zawieranych przez Poradnię porozumień w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 wzrastała – wynosiła odpowiednio: 11, 34 i 37.

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że: „Porozumienie nie jest obowiązującym dokumentem potwierdzającym współpracę. Każda placówka, a także każdy rodzic, z rejonu działania poradni, może w każdej chwili zgłosić potrzebę udzielenia pomocy czy wsparcia ze strony naszej placówki.”

(dowód: akta kontroli str. 44-45, 55-56, 58-63, 69-122)

1.3. Praca Poradni była wspierana sprzętem (sześć komputerów stacjonarnych z drukarkami stanowiskowymi, sześć laptopów, trzy urządzenia wielofunkcyjne – skaner, drukarka i kserokopiarka, dwie drukarki sieciowe, dwa projektory multimedialne z ekranami przenośnymi, dwa telewizory, wideoodtwarzacz i odtwarzacz DVD) oraz oprogramowaniem w postaci bazy do obsługi Poradni - „Baza 3P”. Ewidencja osób oczekujących na przyjęcie w Poradni i osób, którym udzielono pomocy, zasadniczo była prowadzona w formie papierowej, a wspomagająco w formie elektronicznej. System „Baza 3 P” używany w Poradni umożliwiał wpisywanie dziecka do rejestru elektronicznego w momencie podjęcia wobec niego pierwszego badania diagnostycznego. W wersji programu występującej w Poradni, nie było możliwości planowania wizyt. Wymagało to dokupienia dodatkowego rozszerzonego programu.

(akta kontroli str. 44-45, 57, 184)

W badanym okresie w Poradni zostały przeprowadzone dwie kontrole, tj. przez Urząd Miasta Katowice (Wydział Edukacji i Sportu) oraz Kuratorium Oświaty w Katowicach. Obie kontrole miały miejsce w 2020 r. i dotyczyły oceny pracy Dyrektora Poradni. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W latach 2020-2023 do Poradni nie wpłynęły skargi ze strony rodziców, dyrektorów szkół czy też specjalistów szkolnych.

(akta kontroli str. 45, 64-68)

W opinii Dyrektora, problemem organizacyjnym Poradni była zbyt mała liczba etatów dla logopedów, co wydłużało proces diagnozy logopedycznej, a także, w dobie wzrastających cen, zakup nowych narzędzi diagnostycznych i pomocy terapeutycznej. Dyrektor Poradni wyjaśnił, że: „W związku z rosnącą ilością opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, które bardzo często związane są z wadami wymowy u małych dzieci oraz rosnącymi potrzebami w zakresie terapii logopedycznej, celowym wydaje się zwiększenie ilości etatów logopedy (m.in. o jeden etat). W okresie objętym kontrolą poradnia nie występowała o zwiększenie ilości etatów, kierując się uzyskanymi informacjami, że nie ma funduszy na zwiększanie zatrudnienia. W związku z faktem, że planowanie finansów odbywa się na poziomie roku ubiegłego, przyznane kwoty nie pozwalają zakupić nawet tych samych narzędzi

¹⁸ Zwane dalej: „Porozumieniami w sprawie współpracy”.

i pomocy, których cena co roku wzrasta. Ich ewentualny zakup wiąże się z rezygnacją z innych zakupów.”

(akta kontroli str. 45)

2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej

W roku szkolnym 2020/2021 (według stanu na 30 września) w Poradni zatrudnionych było 15 specjalistów, w tym: sześciu psychologów (łącznie 5 etatów)¹⁹, sześciu pedagogów (5,4 etatu)²⁰ i trzech logopedów (1,5 etatu)²¹. W roku szkolnym 2021/2022 r. liczba specjalistów wynosiła 14 osób, gdyż jeden z psychologów przebywał na urlopie macierzyńskim (utrzymano 5 etatów dla psychologów)²². W roku szkolnym 2022/2023, po powrocie z urlopu psychologa, liczba specjalistów wzrosła do 15 i była taka sama jak w roku szkolnym 2020/2021 (dotyczyło to również etatów). W kontrolowanej jednostce nie zatrudniano doradców zawodowych, gdyż w Poradni funkcjonował dział pomocy psychologiczno-pedagogicznej i orientacji zawodowej, który realizował zadania z zakresu doradztwa zawodowego. Zatrudnieni w Poradni specjaliści posiadali uprawnienia do prowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego - organizowali zajęcia warsztatowe w zakresie wyboru ścieżki kształcenia dla uczniów i rodziców oraz indywidualne badania i porady zawodoznawcze.

Łączna tygodniowa liczba godzin pracy zatrudnionych w Poradni specjalistów wynosiła w poszczególnych latach szkolnych 238 godzin (przy tygodniowym wymiarze godzin pracy przypadającym na etat - 20 godzin).

W okresie objętym kontrolą, jedna osoba dwukrotnie przebywała na urlopie macierzyńskim, a jedna na urlopie wychowawczym (dwóch psychologów) – zorganizowano zastępstwa²³, a także dwie osoby zrezygnowały z pracy (psycholog i logopeda) - zatrudniono dwie nowe osoby. Ponadto, w roku szkolnym 2021/2022 (marzec-czerwiec 2022 r.) jeden z pedagogów przebywał na świadczeniu rehabilitacyjnym - nie znaleziono zastępstwa.

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że ta osoba została przydzielona do działu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla szkół ponadpodstawowych, gdzie potrzeba działań diagnostycznych była najmniejsza, a większość działań była związana z terapią, którą prowadził psycholog. W razie potrzeby badania pedagogiczne realizowali wówczas inni pedagodzy. Nieobecność pracownika nie skutkowałą wydłużeniem czasu oczekiwania na wizytę/opinię.

(akta kontroli str. 126, 139-140, 143-182)

W okresie, którego dotyczyła kontrola, nie miały miejsca zmiany specjalistów prowadzących poszczególne sprawy, co potwierdzała objęta badaniem (opisana w dalszej części niniejszego wystąpienia) dokumentacja 45 postępowań diagnostycznych.

W badanym okresie nie dochodziło do utrudnień w realizacji zadań Poradni spowodowanych brakami kadrowymi lub wadliwą strukturą zatrudnienia.

(akta kontroli str. 126, 139-140, 143-182, 473-481)

¹⁹ Cztery osoby w wymiarze pełnego etatu i dwóch na 0,5 etatu.

²⁰ Pięciu w wymiarze pełnego etatu i jeden na 0,4 etatu – Dyrektor Poradni.

²¹ Trzy osoby na 0,5 etatu.

²² Etat psychologa przebywającego na urlopie macierzyńskim został rozdzielony między trzech innych pracujących psychologów.

²³ Zatrudniono na zastępstwo trzy osoby i rozdzielono etat między trzy pracujące już osoby.

Średni staż pracy specjalistów w Poradni wynosił: na dzień 30 września 2020 - 9 lat, 30 września 2021- 10 lat i 30 września 2022 - 10 lat. W roku szkolnym 2020/2021 staż pracy zatrudnionych w Poradni sześciu psychologów wynosił: czterech do 10 lat, jednego od 10 do 20 lat i jednego powyżej 20 lat; sześciu pedagogów: trzech do 10 lat i trzech od 10 do 20 lat; trzech logopedów: od 10 do 20 lat.

W roku szkolnym 2021/2022 staż pracy zatrudnionych w Poradni pięciu psychologów wynosił: trzech do 10 lat, jednego od 10 do 20 lat i jednego powyżej 20 lat; sześciu pedagogów: trzech do 10 lat i trzech od 10 do 20 lat; trzech logopedów: jednego do 10 lat i dwóch od 10 do 20 lat.

W roku szkolnym 2022/2023 staż pracy zatrudnionych w Poradni sześciu psychologów wynosił: czterech do 10 lat, jednego od 10 do 20 lat i jednego powyżej 20 lat; sześciu pedagogów: trzech do 10 lat i trzech od 10 do 20 lat; trzech logopedów: jednego do 10 lat, jednego od 10 do 20 lat i jednego powyżej 20 lat.

(akta kontroli str. 139-140)

W roku szkolnym 2020/2021 (według stanu na 30 września) na jednego psychologa przypadało 11 placówek i 1.700 uczniów, na jednego pedagoga 11 placówek i 1.700 uczniów, a na jednego logopedę 21 placówek i 3.400 uczniów.

W roku szkolnym 2021/2022 (według stanu na 30 września) na jednego psychologa przypadało 13 placówek i 2.040 uczniów, na jednego pedagoga 11 placówek i 1.700 uczniów, a na jednego logopedę 22 placówki i 3.400 uczniów.

W roku szkolnym 2022/2023 (według stanu na 30 września) na jednego psychologa przypadało 11 placówek i 1.700 uczniów, na jednego pedagoga 11 placówek i 1.700 uczniów, a na jednego logopedę 22 placówki i 3.400 uczniów.

(akta kontroli str. 141-142)

W Poradni nie było etatu psychoterapeuty. Każdy psycholog był uprawniony do prowadzenia diagnostyki i terapii psychologicznej.

W latach 2020-2022 Poradnia zatrudniała na umowy zlecenia lekarza ze specjalizacją w zakresie rehabilitacji i neurologii, który wchodził w skład zespołu orzekającego (spotkania dwa razy w miesiącu).

Poradnia nie korzystała z pracy wolontariuszy.

(akta kontroli str. 126-140, 143-182)

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że w badanym okresie: „Najbardziej odczuwalnymi brakami w zakresie zatrudnienia jest zbyt mała liczba etatów logopedycznych, co w znacznej mierze wydłuża czas oczekiwania na diagnozę lub terapię”.

(akta kontroli str. 126)

W roku szkolnym 2022/2023 na 15 zatrudnionych specjalistów przypadało 10 pracowników dyplomowanych (66,7%), trzech mianowanych (20%) i dwóch kontraktowych (13,3%). Specjaliści zatrudnieni w Poradni na stanowiskach psychologów, pedagogów oraz logopedów posiadali kwalifikacje do wykonywania powierzonych im obowiązków wynikające z posiadanego wykształcenia (ukończone studia wyższe drugiego stopnia na kierunkach z zakresu psychologii, pedagogiki i logopedii). 13 z 15 specjalistów (86,7%), miało ukończone studia podyplomowe²⁴, a 14 z 15 (93,3%) uczestniczyło w badanym okresie w kursach doskonalących

²⁴ W tym: sześciu specjalistów w jednym lub dwóch kierunkach, sześciu w trzech lub czterech kierunkach i jeden w dziewięciu kierunkach.

i kwalifikacyjnych²⁵²⁶, szkoleniach²⁷²⁸, warsztatach. Jeden z 15 specjalistów (6,7%), nie podnosił w tym okresie kompetencji zawodowych – nie uczestniczył w kursach, szkoleniach czy też w studiach podyplomowych, co, jak wyjaśnił Dyrektor Poradni, wynikało z jego złego stanu zdrowia.

Jeden ze specjalistów był w trakcie studiów podyplomowych²⁹, a dwóch zdobywało uprawnienia psychoterapeuty.

(akta kontroli str. 139-140, 143-182, 470-472)

Potrzeby szkoleniowe kadry pedagogicznej określano w ramach ewaluacji wewnętrznej. Na spotkaniach Rady Pedagogicznej przedstawiano propozycje form doskonalenia poszczególnych specjalistów z podziałem na studia podyplomowe, kursy, szkolenia, po czym podejmowano uchwały o zatwierdzeniu Planu Doskonalenia Zawodowego³⁰. Następnie Dyrektor Poradni sporządzał wnioski do Wydziału Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Katowice o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli.

(akta kontroli str. 196-219)

3. Zakres i formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom w kierunku wydawanych opinii i orzeczeń oraz pomocy bezpośredniej

3.1. Oferta Poradni³¹ w zakresie świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej była zamieszczana na jej stronie internetowej.

Oferta Poradni na rok szkolny 2020/2021 zawierała podział zadań według kierunków polityki oświatowej państwa, i tak w ramach:

- a) zapewnienia wysokiej jakości kształcenia oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego wszystkim uczniom z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych – proponowano:
 - warsztaty dla uczniów szkół podstawowych (osiem tematów, np. „Asertywność czyli sztuka bycia sobą”),
 - warsztaty dla uczniów szkół ponadpodstawowych (trzy tematy np. „Co jest ważne w życiu”),
 - prelekcje, warsztaty skierowane do rodziców uczniów szkół podstawowych (sześć tematów np. „Wspieranie rozwoju dziecka na etapie edukacji wczesnoszkolnej”),
 - prelekcje, warsztaty skierowane do rodziców uczniów szkół średnich (jeden temat – „Zrozumieć nastolatka”),
 - prelekcje/warsztaty dla nauczycieli (cztery tematy np. „Rozwój społeczny ucznia ze specyficznymi trudnościami edukacyjnymi”);
- b) działań wychowawczych szkoły. Wychowanie do wartości, kształtowanie postaw i respektowanie norm społecznych – proponowano:

²⁵ Od jednego do 18 kursów.

²⁶ Np. 1) Szkoła Trenerów – certyfikat potwierdzający kompetencje trenerskie na poziomie 5, EQF – European Qualification Framework, 2) Terapia poznawczo-behawioralna dzieci i młodzieży. Centrum Terapii Poznawczo-Behawioralnej, 3) Akredytowany kurs psychoterapii.

²⁷ Od czterech do 22 szkoleń.

²⁸ Np. 1) Uprawnienia diagnostyczne Bateria Dyskalkulia, 2) Terapia logopedyczna małego dziecka z autyzmem, 3) Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

²⁹ Studia podyplomowe: „Pomoc psychologiczna i interwencja kryzysowa” – marzec 2022-maj 2023.

³⁰ Uchwały Rady Pedagogicznej z dnia: 11 września 2020 r., 10 września 2021 r., 9 września 2022 r.,

³¹ Oferta Poradni była zawarta w Planie pracy w roku szkolnym 2021/2022, w „Ofiercie Poradni w roku szkolnym 2020/2021” i w „Działaniach Poradni – rok szkolny 2022/2023”.

- warsztaty dla dzieci na terenie przedszkoli (trzy tematy np. „Czym jest tolerancja?”),
 - warsztaty dla uczniów szkół podstawowych (sześć tematów np. „Współpraca się opłaca – warsztaty dotyczące integracji zespołu klasowego”),
 - warsztaty dla uczniów szkół ponadpodstawowych (pięć tematów np. „Co jest ważne w życiu – zajęcia o wartościach”),
 - prelekcje, warsztaty skierowane do rodziców przedszkolaków (pięć tematów np. „Wychowanie to wyzwanie”),
 - prelekcje, warsztaty skierowane do rodziców uczniów szkół podstawowych (pięć tematów np. „Kij czy marchewka? – o roli kary i nagrody w wychowaniu dzieci”),
 - prelekcje, warsztaty skierowane do rodziców uczniów szkół średnich (jeden temat – „Zrozumieć świat nastolatka”),
 - prelekcje/warsztaty dla nauczycieli (dwa tematy np. „Budowanie klimatu zaufania w zespole klasowym”);
- c) wdrażanie zmian w kształceniu zawodowym, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia osób dorosłych – proponowano:
- prelekcje, warsztaty skierowane do rodziców uczniów (11 tematów np. „Spójność oddziaływań wychowawczych”),
 - prelekcje, warsztaty skierowane do nauczycieli (osiem tematów np. „Motywowanie uczniów do nauki”),
- d) wdrażanie nowej podstawy programowej w szkołach ponadpodstawowych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji przyrodniczej i matematycznej. Rozwijanie samodzielności, innowacyjności i kreatywności uczniów – proponowano:
- warsztaty dla uczniów szkół ponadpodstawowych (trzy tematy np. „Warsztaty zawodoznawcze w klasach maturalnych: dorosłość i co dalej?”),
 - prelekcje, warsztaty dla rodziców uczniów (dwa tematy np. „Jak pomóc dziecku wybrać szkołę”),
 - prelekcje, warsztaty dla rodziców uczniów (sześć tematów np. „Uczeń z zaburzeniami przetwarzania słuchowego”),
- e) wykorzystanie w procesach edukacyjnych narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia na odległość. Bezpieczne i efektywne korzystanie z technologii cyfrowych – proponowano:
- warsztaty dla przedszkolaków (jeden temat – „Mój przyjaciel Necio – warsztaty na temat bezpieczeństwa w sieci”),
 - warsztaty dla uczniów szkół podstawowych (pięć tematów np. „W pułapce nowoczesnych technologii – warsztaty dotyczące cyberprzemocy oraz ryzyka uzależnienia od komputera i Internetu”),
 - warsztaty dla rodziców przedszkolaków (trzy tematy np. „Rozwój emocjonalno-społeczny dziecka w wieku przedszkolnym”),
 - prelekcje, warsztaty dla rodziców uczniów (pięć tematów np. „Tabletowe dzieci – jak współczesne technologie wpływają na rozwój intelektualny i społeczny dzieci”).

Oferta Poradni na rok szkolny 2021/2022 zawierała:

- a) działania na rzecz ucznia z podziałem na:

- dzieci do 7 lat (11 rodzajów, w tym m.in. badania diagnostyczne (logopeda), terapia logopedyczna indywidualna i grupowa, zajęcia terapeutyczne dla dzieci od 3 roku życia do rozpoczęcia nauki w szkole, zajęcia dla dzieci w 10 tematach np. „Poznajemy bezpieczne zasady”),
 - uczniów szkół podstawowych (47 rodzajów, w tym m.in. terapia logopedyczna indywidualna, działania profilaktyczne. Badania przesiewowe mowy na terenie szkół, diagnoza pedagogiczna uczniów, opiniowanie w sprawach szkolnych, udział w posiedzeniach Zespołów Orzekających i wydawanie orzeczeń, obserwacje zespołów klasowych na terenie placówek, zajęcia warsztatowe w szkole według zapotrzebowania placówek – 19 tematów np. „Emocje nasz przyjaciel – regulacja emocji w trudnych sytuacjach”, zajęcia grupowe i indywidualne o charakterze terapeutycznym na terenie Poradni – dwa tematy, opiniowanie w sprawach dotyczących edukacji dzieci, zajęcia dla uczniów – 12 tematów np. „Język, gesty, słowa – jak się porozumiewamy”, prowadzenie terapii indywidualnej dla dzieci i młodzieży w zależności od rozpoznanych potrzeb, prowadzenie terapii grupowej dla uczniów o charakterze korekcyjno-kompensacyjnym),
 - uczniów szkół ponadpodstawowych (12 rodzajów, w tym m.in. badania preferencji i zainteresowań zawodowych młodzieży, doradztwo zawodowe, wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz indywidualnego nauczania, warsztaty dotyczące planowania kariery zawodowej i przygotowania do wyboru dalszego kierunku kształcenia/pracy, warsztaty dotyczące radzenia sobie z izolacją związaną z pandemią oraz mobilizowanie do nauki w kształceniu zdalnym, zajęcia dla uczniów – trzy tematy np. „Kto jest przyjacielem?”);
- b) działania na rzecz rodzica z podziałem na:
- dzieci do 7 lat (sześć rodzajów, w tym m.in. konsultacje po diagnozie logopedycznej, porady, konsultacje, zalecenia po badaniach przesiewowych słuchu, warsztaty dla rodziców – 10 tematów np. „Jak zapewnić dziecku dobry start w szkole. Gotowość szkolna”, konsultacje i porady dla rodziców na terenie poradni i przedszkoli);
 - uczniów szkół podstawowych (12 rodzajów, w tym m.in. prelekcje/warsztaty realizowane w formule stacjonarnej i online – siedem tematów np. „Pokolenie always on i świat e-uzależnień czyli jak współczesne technologie wpływają na rozwój intelektualny i społeczny dzieci”, spotkania warsztatowe lub/i prelekcje w zależności od potrzeb placówek – sześć tematów np. „Depresja i samookaleczenia – jak reagować?”, prowadzenie poradnictwa i konsultacji dla rodziców na terenie Poradni oraz dyżuru konsultacyjno-doradczego, prowadzenie prelekcji dla rodziców – dziewięć tematów np. „Jak zmotywować dziecko do nauki szkolnej?”),
 - uczniów szkół ponadpodstawowych (trzy rodzaje, w tym m.in. spotkania dla rodziców: Moje dziecko może szybciej się uczyć;
- c) działania na rzecz nauczyciela z podziałem na:
- dzieci do lat 7 (10 rodzajów, w tym m.in. porady konsultacje po badaniach przesiewowych mowy/słuchu, spotkania z psychologami i pedagogami przedszkolnymi z rejonu działania Poradni, warsztaty dla nauczycieli przedszkoli – sześć tematów np. „Dziecko z opinią i orzeczeniem w przedszkolu”, spotkania warsztatowe Grupy Wsparcia Psychologów

i Pedagogów Przedszkolnych oraz Nauczycieli Wychowania Przedszkolnego z terenu Miasta Katowice, spotkania warsztatowe w ramach I Katowickiego Zespołu Doskonalenia Logopedów działającego przy Poradni),

- uczniów szkół podstawowych (19 rodzajów, w tym m.in. dyżury konsultacyjne dla nauczycieli na terenie szkoły – według potrzeb placówek, spotkania warsztatowe i/lub prelekcje w zależności od potrzeb placówki – sześć tematów np. „Uczeń wycofany, nadwrażliwy i emocjonalny – jak ich wspierać?”, indywidualne konsultacje dla nauczycieli dotyczące uczniów, jak i będące wsparciem psychologicznym, bieżące omawianie z kadrą pedagogiczną wyników badań diagnostycznych, zaleceń oraz przebiegu terapii dziecka, prowadzenie prelekcji/warsztatów dla nauczycieli według zgłaszanych potrzeb – dwa tematy np. „Zapobieganie zachowaniom ryzykownym u nastolatków”),
- uczniów szkół ponadpodstawowych (pięć rodzajów, w tym m.in. konsultacje dla nauczycieli: pomoc w sprawach wychowawczych, rozpoznawaniu zaburzeń w funkcjonowaniu psychicznym i emocjonalno-społecznym uczniów, wspólne z pedagogami/psychologami szkolnymi wypracowanie procedur postępowania przy zwiększonej (po pandemii) ilości problemów w funkcjonowaniu psychicznym i społeczno-emocjonalnym u uczniów).

Oferta Poradni na rok szkolny 2022/2023 zawierała:

- a) działania na rzecz ucznia z podziałem na:
- przedszkole (11 rodzajów, w tym m.in. terapia logopedyczna indywidualna, badania przesiewowe słuchu (dzieci 6-letnie), według zgłoszonego zapotrzebowania, Trening Kompetencji Społecznych dla dzieci 4, 5 i 6 letnich, zajęcia dla dzieci – 10 tematów np. „Każdy z nas jest wyjątkowy – zajęcia o tolerancji, badanie Skalą Ryzyka Dysleksji³² dzieci wstępujących do szkoły);
 - szkołę podstawową (54 rodzajów, w tym m.in. ocena rozwoju mowy przez logopedę, badania przesiewowe mowy na terenie szkół (uczniowie klas pierwszych szkoły podstawowej) według zgłoszonego zapotrzebowania, zajęcia warsztatowe w szkole według zapotrzebowania placówek – 13 tematów np. „Współpraca się oplaca – warsztat komunikacji i integracji zespołu klasowego (kl. IV-VIII), diagnoza psychologiczna dzieci (inteligencja, funkcje poznawcze, trudności w zachowaniu), zajęcia grupowe dla dzieci rozwijające kompetencje emocjonalne, warsztaty dla uczniów – 12 tematów np. „Przygnębienie i apatia – sposoby radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, sporządzanie zaświadczeń, opinii i orzeczeń po diagnozie psychopedagogicznej dzieci i młodzieży, prowadzenie zajęć warsztatowych w szkołach – sześć tematów np. „Integracja zespołu klasowego”);
 - szkołę ponadpodstawową (dziewięć rodzajów, w tym m.in. badania diagnostyczne – wyjaśnianie przyczyn trudności w nauce, diagnoza sfery emocjonalnej oraz trudności wychowawczych, terapia i poradnictwo psychologiczne (również online), wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz indywidualnego nauczania, warsztaty dotyczące planowania kariery zawodowej);

³² Tzw. SRD.

- b) działania na rzecz rodzica z podziałem na:
- przedszkole (osiem rodzajów, w tym m.in. porady, konsultacje po diagnozie logopedycznej, warsztaty dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym na temat stymulacji percepcji słuchowej, warsztaty dla rodziców – osiem tematów np. „Mały terrorysta czyli o dziecięcych atakach złości”, konsultacje i porady dla rodziców na terenie Poradni i przedszkoli);
 - szkołę podstawową (12 rodzajów, w tym m.in. prelekcje/warsztaty w formule stacjonarnej, jak i online – osiem tematów np. „Helikopter parents” czyli starając się za bardzo pomagamy naszym dzieciom?”, dyżury dla rodziców w trakcie szkolnych konsultacji, spotkania warsztatowe lub/i prelekcje w zależności od potrzeb placówek – pięć tematów np. „Jak zadbać o dobrostan swój i dziecka?”, warsztaty dla rodziców – cztery tematy np. „Depresja – symptomy i pomoc”, prowadzenie prelekcji dla rodziców według zgłaszanych potrzeb – dziewięć tematów np. „Moje dziecko jest dyslektykiem, jak mu pomóc?”),
 - szkołę ponadpodstawową (dwa rodzaje, w tym m.in. warsztaty/prelekcje dla rodziców dotyczące doradztwa zawodowego);
- c) działania na rzecz nauczyciela z podziałem na:
- przedszkole (osiem rodzajów, w tym m.in. porady, konsultacje po badaniach przesiewowych mowy i słuchu, spotkania z psychologami i pedagogami przedszkolnymi z rejonu działania Poradni, warsztaty dla nauczycieli przedszkoli – sześć tematów np. „Przedszkolak w świecie technologii informacyjno-komunikacyjnej”, udział w Radach Pedagogicznych oraz posiedzeniach zespołów wychowawczych i ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej);
 - szkołę podstawową (12 rodzajów, w tym m.in. prelekcje w formule stacjonarnej i online – dwa tematy np. „Uczeń z zaburzeniami przetwarzania słuchowego”, spotkania warsztatowe i/lub prelekcje w zależności od potrzeb placówki – cztery tematy np. „Jak rozmawiać z rodzicami o trudnościach ich dzieci?”, indywidualne konsultacje dla nauczycieli dotyczące uczniów, jak i będące wsparciem psychologicznym, warsztaty dla nauczycieli – trzy tematy np. „Praca z dzieckiem autystycznym w szkole i w domu”, udzielanie wsparcia merytorycznego nauczycielom i specjalistom zapewniającym dzieciom pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkołach, prowadzenie prelekcji/warsztatów dla nauczycieli – dwa tematy np. „Szlifowanie diamentów – rozpoznawanie potencjału drzemiącego w każdym uczniu”);
 - szkołę ponadpodstawową (pięć rodzajów, w tym m.in. konsultacje dla nauczycieli: pomoc w sprawach wychowawczych, rozpoznawaniu zaburzeń w funkcjonowaniu psychicznym i emocjonalno-społecznym u uczniów, wspólne z pedagogami/psychologami szkolnymi wypracowanie procedur rozwiązywania bieżących problemów: prowadzenie Grupy Wsparcia i Rozwoju, pomoc rodzinom, placówkom w sytuacjach interwencyjnych, kryzysowych (również telefoniczna, online).

(akta kontroli str. 69-81, 89-107)

3.2. Zgłoszenia dziecka do Poradni zwyczajowo dokonywali rodzice – osobiście lub telefonicznie. Istniała również możliwość zgłoszenia poprzez placówkę z rejonu Poradni – rodzic wypisywał wówczas „kartę zgłoszenia” oraz wyrażał zgodę na jej

przesłanie wraz z opinią o dziecku do Poradni. Osoby zgłaszane do Poradni zapisywano w terminarzu oraz w rejestrze zgłoszeń przesłanych ze szkoły.

Zgodnie ze Statutem, Poradnia wydawała opinie na pisemny wniosek rodziców albo pełnoletniej osoby, w terminie nie dłuższym niż 30 dni, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach 60 dni od dnia złożenia wniosku.

W Poradni działały zespoły orzekające, powoływane każdorazowo zarządzeniem Dyrektora. W zarządzeniach był wskazany m.in. skład zespołu, rodzaj wydawanego orzeczenia, data posiedzenia Zespołu Orzekającego. Do wniosku o wydanie orzeczenia podłączano dokumentację medyczną oraz diagnozy członków Zespołu Orzekającego.

(akta kontroli str. 113-114, 229-235, 349-351)

W Poradni pracowały zespoły merytoryczne specjalistów zgrupowane w czterech działach, tj. opieki nad małym dzieckiem (czterech specjalistów), opieki szkolnej z przydziałem poszczególnych szkół (sześciu), poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i orientacji zawodowej (dwóch) oraz opieki logopedycznej (trzech).

(akta kontroli str. 229-235, 349-351)

3.3. W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I kwartał) w Poradni przyjęto odpowiednio 1.431, 1.601 i 1.131 uczniów i dzieci, wydając 238, 294 i 191 opinii oraz 166, 232, 169 orzeczeń. W roku szkolnym 2021/2022, w odniesieniu do 2020/2021, liczba osób, którym udzielono pomocy wzrosła o 11,9%, wydanych opinii o 23,5%, a orzeczeń o 39,8%.

(akta kontroli str. 231)

W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I kwartał) specjaliści zatrudnieni w Poradni wydali odpowiednio 238, 294 i 191 opinii, które dotyczyły: objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce oświatowej – 92, 149 i 114, specyficznych trudności w uczeniu się – 66, 51, 29, zindywidualizowanej ścieżki nauczania – 12, 13 i 12, innych spraw np. indywidualny tok nauki – 68, 81, i 36. Liczba opinii przypadających na jednego specjalistę udzielającego pomocy psychologiczno-pedagogicznej w danym roku szkolnym wynosiła odpowiednio: 15,9, 21 i 12,7. W roku szkolnym 2021/2022, w odniesieniu do 2020/2021, największy wzrost obciążenia specjalistów dotyczył wydawania opinii w sprawie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną (z 6,1 do 10,6 opinii/specjalistę).

W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I kwartał) specjaliści zatrudnieni w Poradni wydali odpowiednio 166, 232 i 169 orzeczeń, które dotyczyły: potrzeby kształcenia specjalnego – 39, 44 i 31, (w tym z niepełnosprawnością ruchową i afazją – 29, 33 i 19, z niepełnosprawnością intelektualną – 6, 5 i 7, z niepełnosprawnością sprzężoną 2, 4, 0 i z zagrożeniem niedostosowaniem społecznym 2, 2, 5)³³, indywidualnego nauczania – 24, 50 i 42 oraz WWRD – 103, 138 i 96. Liczba orzeczeń przypadających na jednego specjalistę udzielającego pomocy psychologiczno-pedagogicznej w danym roku szkolnym wynosiła odpowiednio: 11,1, 16,6 i 11,3. W roku szkolnym 2021/2022, w odniesieniu do 2020/2021, największy wzrost obciążenia specjalistów dotyczył wydawania orzeczeń w sprawie WWRD (z 6,9 do 9,9 orzeczeń/specjalistę).

(akta kontroli str. 232-233)

³³ W badanym okresie nie było orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla osób niesłyszących.

3.4. Analiza dokumentacji dotyczącej 60 osób³⁴, które podlegały diagnozie i dla których wydane zostały przez Poradnię odpowiednie opinie (45)³⁵ lub orzeczenia (15)³⁶, wykazała, że:

- we wszystkich 60 przypadkach, zgłoszenia ucznia do Poradni dokonywali osobiście rodzice albo opiekunowie prawni dziecka, wypełniając druk zamieszczonego na stronie internetowej formularza zgłoszeniowego;
- w zależności od konkretnego przypadku, do zgłoszeń dołączane były wymagane przez Poradnię dokumenty, tj. w 34 na 60 badanych przypadków (56,7%) opinie szkoły (wydane na życzenie rodziców), w trzech przypadkach świadectwa szkolne (5%), a w 24 przypadkach (40%) dokumentacja medyczna³⁷.

(akta kontroli str. 473-481)

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że w 26 na 60 badanych przypadków, gdy do zgłoszenia nie dołączono opinii szkoły, Poradnia nie skorzystała z możliwości wynikającej z § 5 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 1 lutego 2013 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych³⁸, tj. nie zwróciła się do szkoły w celu uzyskania informacji o uczniu, gdyż:

- w jednym przypadku, gdy orzeczenie wydano na początku roku szkolnego dla ucznia II klasy, przedłożone świadectwo szkolne zawierało ocenę opisową funkcjonowania dziecka w klasie I, która wystarczająco go charakteryzowała,
- w jednym przypadku, przed wydaniem orzeczenia, psycholog Poradni konsultował się w sprawie ucznia z pedagogiem szkolnym, a także wykorzystano opinię zawartą w Karcie Informacyjnej Leczenia Szpitalnego,
- w 24 pozostałych przypadkach specjaliści Poradni uznali, że nie było potrzeby pisemnego zwracania się do szkół w celu uzyskania informacji o uczniu, gdyż uczniowie byli im znani, a specjaliści Poradni pozostawali w kontakcie bezpośrednim lub telefonicznym z pedagogami/psychologami szkolnymi.

(akta kontroli str. 331)

- Zgłoszenia do Poradni zapisywano papierowo, a data badania diagnostycznego była zapisywana elektronicznie w Programie Baza3P.

(akta kontroli str. 473-481)

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że: „Cała ewidencja osób przyjmowanych, diagnozowanych i korzystających z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w poradni jest prowadzona papierowo. Wspomagająco jest prowadzona ewidencja komputerowa poprzez program komputerowy Baza3P, w wersji, która nie pozwala na prowadzenie ewidencji osób zgłaszanych. W programie można natomiast zarejestrować wszystkie podjęte przez pracowników działania wobec przyjętych pacjentów. (...)”

(akta kontroli str. 331)

³⁴ Doboru próby dokonano w sposób celowy, spośród: orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego nauczania oraz opinii w sprawie: objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole, w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się, zindywidualizowanej ścieżce nauczania.

³⁵ Po 15 w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (w tym: 19 w sprawie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce oświatowej, 23 w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się i trzy w sprawie zindywidualizowanej ścieżki nauczania).

³⁶ Po 5 w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (trzy o potrzebie kształcenia specjalnego i 12 o potrzebie indywidualnego nauczania. Poradnia nie wydawała orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych).

³⁷ W tym we wszystkich 15 przypadkach dotyczących wydanych orzeczeń.

³⁸ Dz. U. poz. 199, ze zm.; zwane dalej rozporządzeniem w sprawie działania poradni psychologiczno-pedagogicznych.

- w momencie zgłoszenia wyznaczany był termin badania diagnostycznego.
(akta kontroli str. 473-481)

Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych³⁹, poradnia wydaje opinię na pisemny wniosek rodzica dziecka albo pełnoletniego ucznia, którego dotyczy opinia, w terminie nie dłuższym niż 30 dni, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach w terminie nie dłuższym niż 60 dni od dnia złożenia wniosku. Z kolei odpowiednio do § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych⁴⁰, zespoły orzekające działające w poradniach wydają orzeczenia i opinie na pisemny wniosek rodzica dziecka lub ucznia lub na pisemny wniosek pełnoletniego ucznia. Termin na wydanie opinii lub orzeczenia nie powinien być dłuższy niż 30 dni, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach 60 dni, od dnia złożenia wniosku o wydanie opinii lub orzeczenia lub od dnia uzupełnienia wniosku lub przedstawienia dokumentacji (§ 10 ust. 1 i 2 i § 6 ust. 7 przywołanego rozporządzenia).

W badanych przypadkach (60), od pisemnego zgłoszenia dziecka do Poradni do przeprowadzenia pierwszego badania diagnostycznego, miało:

- od 0 do 30 dni – w 58 sprawach (tj. 96,7% ogółu spraw),
- od 31 do 60 dni – w dwóch sprawach (tj. 3,3%).

(akta kontroli str. 473-481)

Po przeprowadzeniu badań diagnostycznych, rodzic/opiekun składał odrębny wniosek o wydanie opinii lub orzeczenia. Od momentu zgłoszenia dziecka do złożenia wniosku o wydanie opinii/orzeczenia upłynęło:

- od 0 do 30 dni – w 39 sprawach,
- od 31 do 60 dni – w 14 sprawach,
- od 61 do 100 dni – w jednej sprawie,
- od 101 do 150 dni – w trzech sprawach,
- od 150 do 200 dni – w dwóch sprawach,
- powyżej 200 dni – w jednej sprawie.

W 60 badanych sprawach, czas jaki upłynął pomiędzy wnioskiem rodzica o wydanie opinii lub orzeczenia, a wydaniem takiego dokumentu wynosił:

- od 0 do 30 dni – w 58 sprawach;
- od 31 do 60 dni – w dwóch sprawach.

Analiza dwóch spraw, w których od złożenia wniosku o wydanie opinii do wydania takiego dokumentu upłynęło najwięcej czasu, wykazała, że:

- sprawa nr 290/2021-22 – wniosek o wydanie opinii w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się został złożony 18 marca 2022 r., a stosowny dokument wydano 22 kwietnia 2022 r., tj. po 35 dniach. Badanie pedagogiczne przyczyn niepowodzeń szkolnych przeprowadzono 18 marca 2022 r.⁴¹. Wydanie opinii w terminie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku wynikało ze złożoności procesu diagnostycznego, co było zgodne z § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzeczeń i opinii;
- sprawa nr 276/2020-21 – wniosek o wydanie opinii w sprawie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną został złożony 4 grudnia 2020 r.,

³⁹ Dz. U. poz. 199, ze zm.

⁴⁰ Dz. U. poz. 1743, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie orzeczeń i opinii.

⁴¹ Badanie psychologiczne przeprowadzono 25 lutego 2022 r.

a stosowny dokument wydano 4 stycznia 2021 r., tj. po 31 dniach – przekroczenie 30-dniowego terminu wynikało z faktu, iż 3 stycznia 2021 r. był dniem wolnym od pracy.

(akta kontroli str. 50, 473-481)

Całość postępowania w 60 badanych sprawach, tj. okres od zgłoszenia dziecka do Poradni do wydania opinii/orzeczenia, trwała:

- od 0 do 30 dni – w 31 sprawach (tj. 51,7% ogółu spraw);
- od 31 do 60 dni - w 16 sprawach (26,7%);
- od 61 do 100 dni - w 7 sprawach (11,6%);
- od 101 do 150 dni - w 2 sprawach (3,3%);
- od 150 do 200 dni - w 2 sprawach (3,3%);
- od 201 do 300 dni - w 1 sprawie (1,7%);
- powyżej 300 dni – w 1 sprawie (1,7%).

Analiza dwóch spraw, w których od momentu zgłoszenia do Poradni do wydania orzeczenia lub opinii minęło najwięcej czasu, wykazała, że:

- sprawa nr 610/2020-21 – pierwszy kontakt z Poradnią (pisemne zgłoszenie do Poradni) nastąpił 4 września 2018 r. i od tego czasu uczniowi co roku wydawano stosowne orzeczenia na podstawie składanych wniosków o ich wydanie. W analizowanym przypadku, od pierwotnego zgłoszenia do Poradni do wydania orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021 minęło ponad 300 dni;
- sprawa nr 273/2020-21 – pierwszy kontakt z Poradnią nastąpił 21 października 2020 r., a wydanie opinii w sprawie specyficznych trudności w uczeniu 25 maja 2021 r., tj. po 216 dniach. Pierwsze badanie w Poradni przeprowadzono 21 października 2020 r., a badanie pedagogiczne przyczyn niepowodzeń szkolnych 5 maja 2021 r. – w tym samym dniu został złożony wniosek o wydanie orzeczenia. Z dokumentacji sprawy wynikało, że miały miejsce problemy zdrowotne dziecka i innych członków rodziny.

(akta kontroli str. 473-481)

Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 8 i 9 rozporządzenia w sprawie działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, objęte badaniem opinie zawierały wskazania dla rodziców i nauczycieli dotyczące pracy z dzieckiem, w tym najczęściej: zapewnienie uczestnictwa ucznia w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, monitorowanie przebiegu pracy ucznia podczas lekcji, motywowanie do dbałości o estetykę zapisu, wydłużanie limitów czasu na wykonanie samodzielnych prac pisemnych, praca nad usprawnianiem koordynacji wzrokowo-ruchowej dziecka, doskonalenie znajomości zasad pisowni.

Objęte badaniem orzeczenia również zawierały wskazania dla rodziców i nauczycieli, tj. głównie: dostosowanie form i tempa pracy do aktualnych możliwości poznawczych i psychofizycznych ucznia, związanych z jego stanem zdrowia i przyjmowanymi lekami, zachęcanie ucznia do integracji ze środowiskiem rówieśniczym w formie on-line oraz do uczestniczenia w wybranych zajęciach pozaedukacyjnych, monitorowanie funkcjonowania psychicznego ucznia oraz poziomu stresu szkolnego.

(akta kontroli str. 473-481)

W zbadanych 60 przypadkach, Poradnia nie współpracowała z innymi podmiotami w sprawach wydawanych opinii i orzeczeń.

(akta kontroli str. 473-481)

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że większość kontaktów z pozostałymi poradniami Miasta Katowice ma charakter bezpośrednich spotkań, a także kontaktów telefonicznych lub

na mediach społecznościowych. Gdy uczniowie zmieniają szkoły lub miejsca zamieszkania, a tym samym przynależność do poradni, w sprawach trudnych diagnostycznie dyrektorzy i pracownicy tych poradni są w bieżącym kontakcie, wymieniają się spostrzeżeniami i doświadczeniami. Poprzez bieżące telefoniczne konsultacje Poradnia szczególnie współpracuje z SPPP⁴² w Katowicach, do której kieruje dzieci z niepełnosprawnościami⁴³. W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023, przekazano do SPPP w Katowicach dokumentację 52, 62 i 59 dzieci.

(akta kontroli str. 331-332)

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że jakość opinii przekazywanych przez szkoły była różna. Zawarte w nich informacje najczęściej były wystarczające do opisu funkcjonowania ucznia w szkole, wskazywały także na podjęte działania i odniesione rezultaty. Zdaniem Dyrektora Poradni, jakość opinii nie stanowiła istotnego problemu.

Jeden z psychologów Poradni również stwierdził, że jakość opinii przysyłanych przez szkoły jest różna, ale zwykle adekwatna do sprawy, której dotyczą. Najczęściej opinie były wystarczające do zapoznania się z funkcjonowaniem ucznia w szkole. Psycholog dobrze ocenił współpracę ze szkołami w zakresie wymiany informacji o uczniach.

Jeden z pedagogów Poradni potwierdził, że opinie ze szkół są bardzo różnorodne, ale często zawierają informacje dotyczące zgłaszanego problemu, a także o działaniach podjętych przez pedagoga, udzielonej dziecku pomocy i dodatkowych zajęciach na terenie szkoły. W ocenie pedagoga, każda informacja ze szkoły jest cennym źródłem wiedzy o uczniu, jego trudnościach edukacyjnych i wychowawczych, a także postępach edukacyjnych. Informacje o uczniu ze szkoły są istotnym elementem diagnozy pedagogicznej.

(akta kontroli str. 47, 49, 229-230)

3.5. W okresie objętym kontrolą, poza diagnozowaniem dzieci i młodzieży w kierunku wydawanych opinii i orzeczeń, Poradnia obejmowała dzieci i młodzież oraz ich rodziców także bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Zgodnie z § 8 ust. 2 rozporządzenia w sprawie działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, Poradnia udzielała takiej pomocy w formie:

- indywidualnych zajęć terapeutycznych (dla 243 uczniów w roku szkolnym 2020/2021, 209 w roku szkolnym 2021/2022 i 180 w roku szkolnym 2022/2023 – I kwartał),
- grupowych zajęć terapeutycznych (19, 94 i 108),
- grup wsparcia (10, 8, 6),
- prowadzenia mediacji (0, 0, 2),
- interwencji kryzysowych (1, 1, 5) oraz dla rodzin (2, 1, 1),
- warsztatów (640, 3812, 2428) oraz dla rodzin (9, 125, 109),
- porad i konsultacji (71, 83, 84) oraz dla rodzin (18, 1, 24),
- wykładów i prelekcji dla rodzin (14, 127, 66),
- działalności informacyjno-szkoleniowej dla rodzin (13, 0, 13).

Uwzględniając liczbę uczniów i młodzieży, która skorzystała z bezpośredniej pomocy Poradni, oraz stan zatrudnienia, w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 na jednego specjalistę przypadało odpowiednio: 66, 301 i 188 uczniów⁴⁴.

⁴² Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Katowicach.

⁴³ Niepełnosprawności w zakresie wzroku, słuchu, całościowe zaburzenia rozwoju (spektrum autyzmu, Zespół Aspergera).

⁴⁴ Rok szkolny 2020/2021: 984 uczniów: 15 specjalistów; rok szkolny 2021/2022: 4207 uczniów: 14 specjalistów; rok szkolny 2022/2023: 2813 uczniów: 15 specjalistów.

W porównaniu do roku szkolnego 2020/2021, obciążenie pracowników Poradni w następnych latach szkolnych wzrosło odpowiednio o 356,1% i 184,8%.

Poradnia nie realizowała pomocy bezpośredniej w formie terapii rodzinnej, gdyż taka była realizowana w Specjalistycznej Poradni Rodzinnej w Katowicach.

(akta kontroli str. 234-235, 352, 482)

Standardowo, czas na przeprowadzenie badania psychologicznego, a także pedagogicznego wynosił dwie godziny. Na badanie logopedyczne zwykle przeznaczano jedną godzinę.

Warsztaty dla uczniów w zakresie doradztwa zawodowego, odbywające się na terenie szkół trwały do dwóch godzin (dla jednej klasy), a spotkania z rodzicami w tym temacie ok. jednej godziny. Porady i konsultacje indywidualne w zakresie wyboru dalszej ścieżki kształcenia zajmowały od jednej do dwóch godzin.

(akta kontroli str. 126, 139-140, 229-230,

Badanie dokumentacji potwierdzającej udzielenie bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej 30 uczniom⁴⁵, tj. po 10 w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 - I kwartał (18 indywidualnych zajęć terapeutycznych⁴⁶ i 12 grupowych zajęć terapeutycznych⁴⁷)⁴⁸, wykazało, że:

- we wszystkich przypadkach rodzice osobiście zgłaszali dziecko do Poradni,
- we wszystkich przypadkach zgłoszenia zapisywano papierowo w zeszycie, a data badania diagnostycznego była ewidencjonowana elektronicznie,
- na pierwsze spotkanie ze specjalistą rodzice oczekiwali 7 dni od zgłoszenia takiej potrzeby,
- Poradnia nie współpracowała z innymi podmiotami w trakcie udzielania bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli str. 352, 482)

Ustalono również, iż w przypadku grupowych zajęć terapeutycznych na pierwszym spotkaniu ze specjalistą rodzic otrzymywał wykaz z terminami zajęć, wypisywał zgodę na udział dziecka w zajęciach i wypełniał druk pn. „Charakterystyka mojego dziecka”, w którym m.in. wskazywał największy problem związany z dzieckiem. Na końcu cyklu spotkań miało miejsce spotkanie podsumowujące z rodzicami dzieci.

(akta kontroli str. 352, 482)

Zgodnie z § 22 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁴⁹, Dyrektor przeprowadził ewaluację wewnętrzną dotyczącą: „Oceny jakości pracy Poradni w percepcji rodziców uczniów korzystających z usług Poradni i identyfikacji ich potrzeb”, co znalazło odzwierciedlenie w „Raporcie z ewaluacji wewnętrznej Poradni w roku szkolnym 2020/2021.⁵⁰”. Ewaluacja wewnętrzna wykazała, że wsparcie uzyskiwane w Poradni

⁴⁵ Doboru próby dokonano w sposób celowy, z takich form pomocy bezpośredniej jak: indywidualne zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży, grupowe zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży.

⁴⁶ W tym: w 17 przypadkach w formie terapii psychologicznej i w jednym przypadku w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych.

⁴⁷ W tym: w sześciu przypadkach w formie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, w trzech w formie terapii pedagogicznej, w dwóch w formie terapii psychologicznej i w jednym w innej formie (socjoterapia). W ramach grupowych zajęć terapeutycznych odbywały się również porady i konsultacje.

⁴⁸ Poradnia nie prowadziła zajęć w ramach terapii rodzin.

⁴⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551 ze zm.; zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie nadzoru pedagogicznego”.

⁵⁰ Przy czym na mocy § 1 pkt 10 lit. a rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 września 2021 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. poz. 1618), ww. przepis § 22 ust. 1 pkt 1 uchylono.

było adekwatne do potrzeb rodziców, a zalecenia zawarte w opiniach/orzeczeniach zrozumiałe dla 86% respondentów⁵¹.

Monitorowanie efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej odbywało się również poprzez wykorzystywanie otrzymywanych przez specjalistów informacji zwrotnych w czasie konsultacji na terenie placówek, a także uzyskiwanych przez Dyrektora Poradni informacji od dyrektorów szkół i pedagogów/psychologów. Poradnia sprawdzała realizację przez szkoły zaleceń zawartych w wydanych opiniach i orzeczeniach, poprzez konsultowanie w czasie spotkań z przedstawicielami tych placówek efektów podjętych zaleceń. Zwracano się także o opinie w zakresie realizowanych zaleceń np. w sprawie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia.

(akta kontroli str. 220-230)

4. Zakres i formy realizowanych zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję szkoły

4.1. Zgodnie z § 2 pkt 3 i § 9 rozporządzenia w sprawie zasad działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (I kwartał) Poradnia realizowała następujące zadania profilaktyczne oraz wspierające wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki:

- a) z zakresu pomocy nauczycielom, wychowawcom lub specjalistom:
 - porady i konsultacje – dotyczące adaptacji w szkole dzieci z Ukrainy w 2021/2022 - w jednej szkole podstawowej,
 - udział w jednym spotkaniu (online) nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkoły (38 osób) – w 2020/2021 dotyczące wspierania uczniów po powrocie do szkoły (po pandemii) - w dwóch szkołach podstawowych,
 - udział w zebraniu rady pedagogicznej – w 2021/2022 - w jednym przedszkolu,
 - warsztaty - głównie w ramach Grupy Wsparcia Psychologów i Pedagogów Przedszkolnych oraz Nauczycieli Wychowania Przedszkolnego z terenu Miasta Katowice, a także I Katowickiego Zespołu Doskonalenia Logopedów działającego przy Poradni:
 - w 2020/2021 (trzykrotnie),
 - w 2021/2022 (pięciokrotnie),
 - w 2022/2023 (czterokrotnie),
 - grupy wsparcia – w 2020/2021 spotkanie dla psychologów i pedagogów szkół ponadpodstawowych z rejonu działania Poradni (14 osób); grupa w każdym roku spotykała się trzy razy; w spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele od sześciu do ośmiu szkół;
 - wykłady i prelekcje:
 - w 2020/2021 online (czterokrotnie) m.in. dotyczące pokolenia always on i świata e-uzależnień,
 - w 2021/2022 (jednokrotnie), w zakresie dziecka nadpobudliwego psychoruchowo – w jednej szkole podstawowej,
 - działalność informacyjno-szkoleniowa:
 - w 2021/2022 (dwukrotnie), m in. w zakresie wypalenia zawodowego, w jednym przedszkolu;
- b) z zakresu współpracy z przedszkolami, szkołami i placówkami:

⁵¹ Pozostali nie mieli zdania.

- porady i konsultacje:
 - w 2020/2021 (dwukrotnie) z wychowawcami Domu Aniołów Stróżów,
 - w 2021/2022 dotyczące udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej w 14 przedszkolach, trzech szkołach podstawowych, oraz Świetlicy św. Jacka w Katowicach i Domu Aniołów Stróżów,
 - w 2022/2023 dotyczące udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej w dziewięciu przedszkolach, dwóch szkołach podstawowych oraz Świetlicy św. Jacka i Domu Aniołów Stróżów,
- udział w spotkaniach nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkoły – w 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 w celu przedstawienia oferty współpracy z Poradnią i zawarcia stosownych porozumień (trzy z czterech działów Poradni⁵², na początku każdego roku szkolnego przeprowadzały jedno spotkanie organizacyjne z przedstawicielami placówek, nad którymi sprawowały opiekę) oraz w 2021/2022 jedno spotkanie, trwające dwie godziny, dla nauczycieli 15 przedszkoli dot. rozwoju emocjonalno-społecznego dziecka i w 2022/2023 jedno spotkanie, trwające trzy godziny, grupy liderów samorządu jednego liceum (sześciu uczniów), na temat „Plany i cele życiowe”,
- warsztaty:
 - w 2021/2022 – dwukrotnie dla liderów jednego liceum, tj. w zakresie: doskonalenia umiejętności przywódczych, trwające trzy godziny, dla ośmiu uczniów i rozwiązywania konfliktów, trwające trzy godziny, dla sześciu uczniów,
 - w 2022/2023 – jednokrotnie dla nauczycieli czterech przedszkoli w zakresie profilaktyki wypalenia zawodowego,
- grupy wsparcia – w 2021/2022 jedno spotkanie trwające trzy godziny dla psychologów i pedagogów czterech szkół ponadpodstawowych,
- wykłady i prelekcje:
 - w 2022/2023 jedna prelekcja w zakresie kariery życiowej dziecka po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej – w jednym liceum,
- działalność informacyjno-szkoleniowa:
 - w 2020/2021 w zakresie przygotowania i przesłania do podległych przedszkoli 10 prezentacji oraz współpracy z innymi katowickimi poradniami w ramach tygodnia świadomości zawodowej,
 - w 2021/2022 – szkolenia dla rodziców dotyczące zapewnienia dziecku dobrego startu w szkole - w trzech przedszkolach oraz doradztwo zawodowe w jednym liceum,
- c) z zakresu współpracy na piśmie wniosek dyrektora przedszkola, szkoły:
 - warsztaty:
 - w 2021/2022 – na wniosek dyrektora jednej szkoły podstawowej,
- d) udzielanie pomocy nauczycielom, wychowawcom i specjalistom szkolnym w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych:
 - porady i konsultacje w 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 po badaniach przesiewowych Skalą Ryzyka Dysleksji, a także:
 - w 2020/2021 – inne konsultacje w jednym przedszkolu,

⁵² Tj. poza działem opieki logopedycznej.

- w 2021/2022 – konsultacje po badaniach przesiewowych słuchu i wzroku w trzech przedszkolach i dwóch szkołach podstawowych oraz inne konsultacje w jednym przedszkolu i jednej szkole podstawowej,
 - w 2022/2023 - konsultacje po badaniach przesiewowych słuchu i wzroku w jednym przedszkolu i dwóch szkołach podstawowych,
 - udział w spotkaniach nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkoły – w 2021/2022 w dwóch szkołach podstawowych,
 - działalność informacyjno-szkoleniowa:
 - w 2020-2021 w zakresie przygotowania i przesłania materiałów i prezentacji do dwóch szkół podstawowych,
- e) podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży:
- porady i konsultacje:
 - w 2020/2021 – inne konsultacje w jednym przedszkolu,
 - w 2021/2022 – w jednym technikum,
 - w 2022/2023 – w jednej szkole podstawowej,
 - udział w spotkaniach nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkoły – w 2022/2023 w jednej szkole podstawowej oraz w Kuratorium Oświaty,
 - wykłady i prelekcje:
 - w 2020/2021 – w pięciu szkołach podstawowych,
 - w 2022/2023 – w jednej szkole podstawowej,
 - działalność informacyjno-szkoleniowa:
 - w 2020/2021 w zakresie przygotowania i przesłania materiałów i prezentacji (trzech) do jednej szkoły podstawowej,
- f) prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli:
- udział w spotkaniach nauczycieli, wychowawców i specjalistów szkoły – w 2022/2023 w jednej szkole podstawowej i w jednym liceum,
 - działalność informacyjno-szkoleniowa:
 - w 2021/2022 – skierowanie do nauczycieli wydanego przez Poradnię poradnika: „Jak rozpoznawać trudności w funkcjonowaniu psychicznym uczniów”,
 - w 2022/2023 w zakresie przygotowania rodziców do wspierania dzieci w dokonywaniu wyboru kariery edukacyjnej i zawodowej,
- g) współpraca z placówkami doskonalenia nauczycieli i bibliotekami pedagogicznymi przy udzielaniu wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom i specjalistom:
- działalność informacyjno-szkoleniowa:
 - w 2020/2021 szkolenie online dotyczące problematyki jękania się w ramach I Katowickiego Zespołu Doskonalenia Logopedów działającego przy Poradni przy współpracy z Uniwersytetem Śląskim.

W badanym okresie, Poradnia realizowała wszystkie zadania wymienione w § 2 pkt 3 i § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zasad działania poradni psychologiczno-pedagogicznych. Zadania te wykonywano w sposób stały, w konsekwencji planowych działań lub cyklicznie, np. współpracując ze Świątlicą św. Jacka i Domem Aniołów Stróżów poprzez udzielanie porad i konsultacje. Incydentalnie wykonywano zadania

wynikające z sytuacji zaistniałej w placówce z rejonu działania Poradni lub z interwencji kryzysowej, np. współpraca z jedną ze szkół podstawowych z rejonu w formie warsztatów, na pisemny wniosek Dyrektora tej placówki.

(akta kontroli str. 236-262, 348)

Corocznie Poradnia przedstawiała placówkom z rejonu działania propozycje działań na dany rok szkolny, z których placówki wybierały interesujące je zagadnienia, co znajdowało odzwierciedlenie w zawieranych porozumieniach. Poradnia odpowiadała również na indywidualne potrzeby placówek.

W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (I kwartał) nie wszystkie placówki odpowiedziały na oferowaną przez Poradnię pomoc, nie zgłaszając żadnych potrzeb w zakresie wsparcia, jednakże z usług Poradni korzystały osoby ze wszystkich placówek z rejonu działania kontrolowanej jednostki.

(akta kontroli str. 60-63, 69-81, 89-107, 236-240, 353-469)

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że niezawarcie porozumienia z daną placówką nie świadczyło o braku współpracy, gdyż każda placówka, a także każdy rodzic i pełnoletni uczeń z rejonu działania Poradni, mogli w każdej chwili zgłosić potrzebę udzielenia pomocy czy wsparcia ze strony Poradni.

(akta kontroli str. 238)

Zgodnie z § 16 rozporządzenia w sprawie zasad działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, Poradnia współpracowała ze Specjalistyczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Katowicach, Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów”, Świetlicą św. Jacka w Katowicach, a także ze Śląskim Stowarzyszeniem Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Akcent”. Poradnia współpracowała również z Polskim Towarzystwem Dysleksji, otrzymując certyfikat⁵³ uprawniający do bawienia i uczenia Metodą Dobrego Startu Marty Bogdanowicz.

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że: Poradnia stale współpracowała z pozostałymi poradniami psychologiczno-pedagogicznymi z terenu Katowic. Większość kontaktów miała charakter bezpośredni w formie spotkań:

- dyrektorów w ramach grupy wsparcia dyrektorów PPP⁵⁴ w mieście Katowice⁵⁵,
- cyklicznych w ramach sieci współpracy dyrektorów PPP prowadzonej przez ROME⁵⁶ „Metis” w Katowicach,
- w ramach realizacji Polityki Edukacji Miasta Katowice „Katowiczanie 2022,
- pracowników przy organizacji takich imprez jak „Festiwal Nauki”⁵⁷,

a także kontaktów telefonicznych oraz na mediach społecznościowych. W zakresie doskonalenia zawodowego pracownik Poradni oraz pracownik SPPP w Katowicach byli liderami prowadzonego przy Poradni I Zespołu Doskonalenia Logopedów, który przy współpracy z Uniwersytetem Śląskim organizował szkolenia i warsztaty dla logopedów, studentów i innych specjalistów. Przy Poradni działała także Grupa Wsparcia Pedagogów i Psychologów oraz Nauczycieli Przedszkolnych z Miasta Katowice, zapraszająca na spotkania specjalistów także z innych poradni.

(akta kontroli str. 58-59, 122, 238, 340-347)

⁵³ Na okres od 18 listopada 2019 r. do 31 sierpnia 2022 r.

⁵⁴ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

⁵⁵ Liderem była PPP nr 5 w Katowicach.

⁵⁶ Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny.

⁵⁷ Festiwal organizowany co roku przez Miasto Katowice i Uniwersytet Śląski.

W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 odbyły się:

- siedmiokrotnie spotkania szkoleniowe w ramach Grupy Wsparcia Psychologów i Pedagogów Przedszkolnych oraz Nauczycieli Wychowania Przedszkolnego z terenu Miasta Katowice dot. m.in. wykorzystania programów multimedialnych podczas zajęć profilaktycznych i terapeutycznych z dziećmi w wieku przedszkolnym czy wczesnego wykrycia objawów wskazujących na możliwość wystąpienia specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu⁵⁸,
- sześciokrotnie szkolenia online w ramach I Katowickiego Zespołu Doskonalenia Logopedów działającego przy Poradni dotyczące m.in. problematyki jąkania się czy pracy z dzieckiem dwujęzycznym i dwukulturowym⁵⁹,
- jednokrotnie organizacja trwających tygodni Dni Otwartych Poradni, w ramach których prowadzono m.in. konsultacje psychologiczne, pedagogiczne i logopedyczne (w roku szkolnym 2020/2021),
- dziewięciokrotnie szkolenia dla rodziców dot. m.in. zapewnienia dziecku dobrego startu w szkole⁶⁰.

(akta kontroli str. 239-240)

4.2. Jak opisano w pkt 3.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego, w roku szkolnym 2020/2021, na podstawie rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, Poradnia monitorowała efektywność udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadząc ewaluację, której przedmiotem była ocena jakości pracy Poradni przez rodziców uczniów korzystających z pomocy Poradni. W następnych latach szkolnych Poradnia nie dokonywała takiej ewaluacji, ze względu na usunięcie (we wrześniu 2021 r.) wymienionego przepisu.

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że Poradnia wykorzystywała również nieformalne (ustne) informacje pozyskiwane w trakcie spotkań z przedstawicielami placówek z rejonu działania, a także informacje od dyrektorów szkół i pedagogów/psychologów otrzymywane przez dyrektora kontrolowanej jednostki. Pracownicy Poradni konsultowali w czasie spotkań z przedstawicielami placówek efekty podjętych zaleceń lub prosili o opinie w zakresie realizowanych zaleceń, np. w sprawie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia.

Pracownicy Poradni pozostają w kontakcie z psychologami i pedagogami pracującymi w placówkach, w których była podejmowana interwencja.

(akta kontroli str. 220-228, 236-240)

5. Organizowanie i prowadzenie przez Poradnię działań w celu wspomagania szkół w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych

Poradnia nie realizowała zadań wynikających z § 2 pkt 4 i § 10 rozporządzenia w sprawie zasad działania poradni psychologiczno-pedagogicznych, polegających na organizowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy przedszkoli, szkół i placówek z rejonu.

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że w latach 2015/2016 i 2016/2017 pracownicy Poradni, (którzy wcześniej ukończyli szkolenie SORE⁶¹ – trzech) przeszkolili Radę

⁵⁸ W roku szkolnym: 2020/2021 – trzy (online), 2021/2022 – dwa (online), 2022/2023 – dwa (stacjonarne).

⁵⁹ W roku szkolnym: 2020/2021 – dwa (online), 2021/2022 – dwa (jedno online i jedno stacjonarne), 2022/2023 – dwa (stacjonarne).

⁶⁰ W roku szkolnym: 2021/2022 – sześć (online), 2022/2023 – trzy (online).

⁶¹ Szkolny Organizator Rozwoju Edukacji - osoba, która pracuje na rzecz szkoły, przedszkola w ramach realizowanego w powiecie projektu wdrożeniowego „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół”.

Pedagogiczną Poradni w zakresie wspomaganie placówek, a także przeprowadzali spotkania z liderami placówek z rejonu, wyposażając ich w wiedzę i narzędzia niezbędne przy konstruowaniu Rocznych Planów Wspomaganie. Obecnie placówki te same się wspomagają, wykorzystując do tego osoby, które skończyły przygotowanie do pełnienia roli SORE. W okresie objętym kontrolą, w porozumieniach zawieranych przez Poradnię z placówkami z rejonu, nie było żadnego zgłoszenia dotyczącego zapotrzebowania w ramach wspomaganie szkół.

(akta kontroli str. 263)

6. Wielkość i struktura środków finansowych przeznaczonych na organizację i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej; baza lokalowa Poradni

W projekcie planu finansowego Poradni na rok 2020 złożonym w Wydziale Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Katowice ujęto wydatki w kwocie 1.224,8 tys. zł, w tym rozdział 85406⁶² – 1.222,8 tys. zł i rozdział 85495⁶³ – 2 tys. zł. Plan wydatków po zmianach przewidywał wydatki w kwocie 1.337,1 tys. zł (zwiększenie o 112,3 tys. zł, tj. o 9,2%) - w tym w rozdziale 85406 o kwotę 34,6 tys. zł (2,8%) – w tym głównie na zakup energii i wynagrodzenia osobowe, w rozdziale 85495 o 66,6 tys. zł (3.330%) – w tym głównie na usługi remontowe⁶⁴, a w rozdziale 85446⁶⁵ o 11.1 tys. zł⁶⁶ - w tym na czesne dla pracowników studiujących o 8 tys. zł i doskonalenie zawodowe o 3,1 tys. zł.

Wydatki zostały zrealizowane w kwocie 1.189,9 tys. zł, co stanowiło 89% planu po zmianach i było głównie rezultatem niższych wydatków na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi (o 115,8 tys. zł), co wynikało z absencji pracowników oraz niższych wydatków na zakup energii (o 11,8 tys. zł).

Wydatki poniesione przez Poradnię w 2020 r. na pomoc psychologiczno-pedagogiczną wyniosły 874,8 tys. zł.

Wydatki osobowe wyniosły 864,7 tys. zł, w tym: łączne roczne wynagrodzenie specjalistów z pochodnymi 862,3 tys. zł, a łączne roczne wydatki na szkolenia i podnoszenie kwalifikacji 2,3 tys. zł⁶⁷. Wydatki związane z zakupem wyposażenia gabinetów specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej i na pomoce naukowe związane z udzielaniem tej pomocy wyniosły 4,7 tys. zł⁶⁸. Inne wydatki związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej wyniosły 5,4 tys. zł (w tym materiały biurowe, badania okresowe, rozmowy telefoniczne, bilety komunikacji miejskiej, odpis na ZFŚS).

(akta kontroli str. 265-272, 296-301)

W projekcie planu finansowego Poradni na rok 2021 ujęto wydatki w kwocie 1.228,4 tys. zł, w tym rozdział 85406 – 1.227,1 tys. zł i rozdział 85495 – 1,4 tys. zł. Plan wydatków po zmianach przewidywał wydatki w kwocie 1.278,7 tys. zł (zwiększenie o 50,3 tys. zł, tj. o 4,1%) - w tym w rozdziale 85406 o kwotę 24,8 tys. zł (2%) – w tym głównie na zakup energii, w rozdziale 85495 o 1,3 tys. zł (92,9%) –

⁶² Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne.

⁶³ Pozostała działalność.

⁶⁴ Usuwanie awarii instalacji wodnej.

⁶⁵ Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli.

⁶⁶ Pierwotnie nie planowano.

⁶⁷ §4700 Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej.

⁶⁸ §4240 Zakup środków dydaktycznych i książek.

na usługi remontowe, a w rozdziale 85446 o 24,2 tys. zł⁶⁹ - w tym na czesne dla pracowników studiujących o 6 tys. zł i doskonalenie zawodowe o 18,2 tys. zł.

Wydatki zostały zrealizowane w kwocie 1.228,2 tys. zł, co stanowiło 96,1% planu po zmianach i było głównie rezultatem niższych wydatków na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi (o 19,5 tys. zł), co wynikało z absencji pracowników oraz niższych wydatków na szkolenia pracowników (o 9,8 tys. zł) – w związku z pandemią COVID-19 i na zakup energii (o 6,8 tys. zł).

Wydatki poniesione przez Poradnię w 2021 r. na pomoc psychologiczno-pedagogiczną wyniosły 942 tys. zł.

Wydatki osobowe wyniosły 926,2 tys. zł, w tym: łączne roczne wynagrodzenie specjalistów z pochodnymi 914,8 tys. zł, a łączne roczne wydatki na szkolenia i podnoszenie kwalifikacji 11,4 tys. zł. Wydatki związane z zakupem wyposażenia gabinetów specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej i na pomoce naukowe związane z udzielaniem tej pomocy wyniosły 4,6 tys. zł⁷⁰. Inne wydatki związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej wyniosły 11,1 tys. zł (w tym materiały biurowe, badania okresowe, rozmowy telefoniczne, bilety komunikacji miejskiej, odpis na ZFŚS).

(akta kontroli str. 265, 273-279, 302-306)

W projekcie planu finansowego Poradni na rok 2022 ujęto wydatki w kwocie 1.484,3 tys. zł, w tym Rozdział 85406 – 1.482,1 tys. zł i Rozdział 85495 – 2,2 tys. zł. Plan wydatków po zmianach przewidywał wydatki w kwocie 1.447,2 tys. zł (zmniejszenie o 37,1 tys. zł, tj. o 2,5%) - w tym w Rozdziale 85406 zmniejszenie o kwotę 62,8 tys. zł (4,2%) – w tym głównie na wynagrodzenia osobowe z pochodnymi szkolenia, w rozdziale 85495 zwiększenie o 3 tys. zł (136,4%) – na usługi remontowe, w rozdziale 85446 zwiększenie o 20,6 tys. zł⁷¹ - w tym na czesne dla pracowników studiujących o 3 tys. zł i doskonalenie zawodowe o 17,6 tys. zł i w rozdziale 85395⁷² zwiększenie o 2,1 tys. zł – na wynagrodzenia nauczycieli wypłacane w związku z pomocą obywatelom Ukrainy wraz z pochodnymi⁷³.

Wydatki zostały zrealizowane w kwocie 1.323,8 tys. zł, co stanowiło 91,5% planu po zmianach i było głównie rezultatem niższych wydatków na zakup energii (o 85,2 tys. zł) i wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi (o 24,4 tys. zł), co wynikało z absencji pracowników.

Wydatki poniesione przez Poradnię w 2022 r. na pomoc psychologiczno-pedagogiczną wyniosły 1.007,7 tys. zł.

Wydatki osobowe wyniosły 995,4 tys. zł, w tym: łączne roczne wynagrodzenie specjalistów z pochodnymi 980,3 tys. zł⁷⁴, a łączne roczne wydatki na szkolenia i podnoszenie kwalifikacji 15,1 tys. zł. Wydatki związane z zakupem wyposażenia gabinetów specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej i na pomoce naukowe związane z udzielaniem tej pomocy wyniosły 5 tys. zł⁷⁵. Inne wydatki związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej wyniosły

⁶⁹ Pierwotnie nie planowano.

⁷⁰ W tym m.in. arkusze testów psychologicznych i pedagogicznych. .

⁷¹ Pierwotnie nie planowano.

⁷² Pozostała działalność.

⁷³ § 4750 i § 4850.

⁷⁴ W tym Fundusz Pomocy przeznaczony na realizację zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w kwocie 2,1 tys. zł.

⁷⁵ § 4240.

7,4 tys. zł (w tym materiały biurowe, badania okresowe, rozmowy telefoniczne, bilety komunikacji miejskiej, odpis na ZFŚS).

(akta kontroli str. 265, 280-287, 307-311)

W latach 2020-2022 wydatki poniesione na pomoc psychologiczno-pedagogiczną wzrosły o 132,9 tys. zł (15,2%), a wydatki osobowe o 130,7 tys. zł (15,1%) – w tym łączne roczne wynagrodzenia specjalistów z pochodnymi o 118 tys. zł (13,7%), a wydatki na szkolenie i podnoszenie kwalifikacji o 12,8 tys. zł (556,5%). Wydatki związane z zakupem wyposażenia gabinetów specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej i na pomoce naukowe związane z udzielaniem tej pomocy wynosiły średnio 4,7 tys. zł/rok, a inne wydatki związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej średnio 8 tys. zł/rok.

(akta kontroli str. 265)

W projekcie planu finansowego Poradni na rok 2023 ujęto wydatki w kwocie 1.583,6 tys. zł, w tym Rozdział 85406 – 1.581,3 tys. zł i Rozdział 85495 – 2,3 tys. zł. W I kwartale 2023 r., wydatki zostały zrealizowane w kwocie 379,3 tys. zł.

Wydatki poniesione przez Poradnię w I kwartale 2023 r. na pomoc psychologiczno-pedagogiczną wyniosły 269,1 tys. zł, a wydatki osobowe 266,3 tys. zł, (łączne roczne wynagrodzenie specjalistów z pochodnymi). W I kwartale 2023 r. Poradnia nie ponosiła wydatków na szkolenia i podnoszenie kwalifikacji oraz na zakup wyposażenia gabinetów specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej i na pomoce naukowe związane z udzielaniem tej pomocy. Inne wydatki związane z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej wyniosły 2,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 265, 288-295, 312-316)

Poradnia składała do organu prowadzącego projekty planów finansowych na poszczególne lata okresu 2020-2023, kierując się otrzymanymi wytycznymi, które zalecały utrzymanie wydatków na poziomie lat ubiegłych, co powodowało obniżenie możliwości finansowych Poradni. Koszty utrzymania Poradni zabezpieczano poprzez przesunięcia finansowe lub wnioskowanie o dodatkowe środki, np. na pokrycie wydatków dotyczących energii elektrycznej i centralnego ogrzewania.

W badanym okresie Poradnia nie występowała do organu prowadzącego o środki finansowe na dodatkowe zajęcia lub szkolenia pracowników.

(akta kontroli str. 264, 317-324)

Dyrektor Poradni wyjaśnił, że „Otrzymywane przez Poradnię środki finansowe zaspokajały podstawowe potrzeby Poradni po przyznanych dodatkowych środkach na media oraz po dokonaniu przesunięć w planie finansowym. (...) Zbyt małe środki przyznawane były na opłatę lekarza na potrzeby Zespołu Orzekającego oraz lekarza medycyny pracy. Kwoty przyznawane na pomoce naukowe, przy wzrastających cenach narzędzi badawczych, nie są wystarczające. Zmuszeni jesteśmy także przesunąć środki na zakup materiałów biurowych.(...)”.

(akta kontroli str. 264)

Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny Poradni wykazały, że kontrolowana jednostka dysponowała bazą lokalową i wyposażeniem odpowiednimi do właściwego przebiegu procesu udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Budynek Poradni nie posiadał windy - osoby niepełnosprawne mogły korzystać tylko z pomieszczeń na parterze budynku, jednakże zapewniono im dostęp do pomocy również poprzez wydzielenie sali terapii grupowej, do której prowadził rozbudowany podjazd dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

(akta kontroli str. 183-195)

W opinii Dyrektora, Poradnia dysponowała odpowiednią bazą lokalową i wyposażeniem. Dodatkowym usprawnieniem dla działań Poradni byłby zakup większej ilości i różnorodnych narzędzi badawczych oraz doposażenie w nowszy sprzęt komputerowy.

(akta kontroli str. 264)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, NIK nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 3 lipca 2023 r.

Kontroler

Izabela Pilarek

Gł. specjalista kontroli państwowej

.....

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**